

**353. Telkibánya, Templomdomb
(Református templom)
(KÖH 17016)**

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Á?, Kö, Kk, Kú**

2011. szeptember 5–15. között megelőző feltárást végeztünk a templom falának víztelenítési munkálataihoz kapcsolódóan. A projekt során a templom falainak külső oldala mentén egy 90 cm széles árkot ásnak ki, 90–130 cm mélységben, hogy az árokba helyezett dréncsövekkel a templomtól a vizet elvezessék. A feltárás során meghatároztuk a 17. században elbontott szentély hajóhoz való csatlakozását, kibontottuk a diadalív pilélek alapjait. A mai templomtól É-ra megtaláltuk az elbontott hajó alapfalait, alattuk egy korábbi (Árpád-kori?) épület falszakaszait. A templom Ny-i falában tisztáztuk a középkori kapu helyét, valamint feltártuk a Ny-i fal előtt álló kapuépítmény alapjait. A templom belső falsíkján a D-i falon dokumentáltuk a befalazott déli kapu foltját.

PUSZTAI TAMÁS

**354. Tengőd, Bati-erdő
(KÖH 78393)**

(Somogy megye) **Kö**

A Kánya-ér D-i oldalán fekvő Bati-erdő szélén több régi leírás szerint középkori templomhely található. 2008-ban eredménytelenül kerestem helyét. 2011. március 17-én a patakra merőleges, a domboldalba erősen bevágódott – bizonyára középkori eredetű – gyalogúttól D-re kb. 20 m-re, közvetlenül a plató szélén, az akácokban Ny–K irányban kb. 30 m szélességben találtam téglatormelleket. A templom helyét számos kisebb-nagyobb kincskereső gödör bolygatja meg, a legnagyobb kb. 6–8×4–5 m-es, mélysége 2–2,5 m. A gödröktől ÉÉNy-ra kb. 10–15 m hosszan enyhe, kb. 1 m magas kiemelkedés – valószínűleg kőrítőfal – húzódik, tetején téglatorredékekkel. A lelőhelyen Honti Szilvia és Gaál Attila kb. 20 évvel ezelőtt már járt, amikor rendőrségi eljárás folyt a lelőhelyet bolygató kincskereső ellen.

K. NÉMETH ANDRÁS

**355. Tépe, a Fő út 59.
(KÖH 78765)**

(Hajdú-Bihar megye) **H?**

A telek tulajdonosa az udvaron földmunkavégzés közben emberi csontokra és edénytöredékekre bukkant. A leletekről értesítette a Déri Múzeumot, így 2011 októberében feltárhattunk egy megbolygatott sírt. A kerámia alapján a temetkezés a 9–10. századra tehető. Az É–D tájolású, kb. 60 cm széles és 200 cm hosszú sírgödörben két elhunyt maradványait találtuk, különleges helyzetben eltemetve. A két holttestet egymásra helyezték, arccal egymás felé. A sírt már többször megbolygatták. Valószínűleg kirabolták, az É-i vége pedig egy újkori verem ásásakor pusztult el. A csontvázak így nagyon hiányosak voltak, hosszuk nem volt mérhető. Annyit lehetett megállapítani, hogy az alsó, férfi holttestre helyezték a kisebb holttestet. Egy vascsat volt az egyetlen feltárt melléklet, amelynek töredékeit az alsó váz medencéjénél találtuk meg.

A tulajdonos elmondása szerint a szomszéd telkeken is találtak emberi maradványokat építkezések földmunkái közben. Lehetséges, hogy a megbolygatott temetkezés egy nagy kiterjedésű temetőhöz tartozik.

Munkatárs: Faragóné Csutak Tünde.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

**356. Tilaj, Bükk-tető
(KÖH 34508)**

(Zala megye) **R, B**

2011. május 20-án a 76-os sz. főút rekonstrukciójának földmunkáit kísérte az MNM NÖK régészeti megfigyelése. A 11. szakaszon, a 36+160–36+180 km-szelvény között az út bal oldala mellett, az útbővítés építési munkái megbolygatták a lelőhelyet. A folytatódó munkák alkalmával a 36+000–36+010 km-szelvény között, majd a 35+826 km-szelvénynél is további régészeti objektumokat tapasztaltunk. Az érintett területeken, a domboldal részsíjében, 6 objektum foltja rajzolódott ki, valamint további folt nélküli leletes felületek jelentkeztek. Az út jobb oldala mellett is, további régészeti jelenségeket észleltünk a 36+090–36+180 km-szelvény közötti szakaszon.

A lelőhelyet 1996-ban régészeti terepbejárás során Horváth László András lokalizálta a határ ÉNy-i részén, a 76-os sz. főúttól É-ra. Rézkori és középkori telepnyomokra bukkant. 2008-ban Kvassay Judit végzett újra régészeti terepbejárást a 76-os sz. főút rekonstrukciójához kapcsolódóan, ekkor a 76-os sz. főút mindkét oldalán gyenge intenzitású késő középkori telepet észlelt.

Az út mindkét oldala mellett jól kirajzolódtak a sárga homokos altalajban a sötétebb, barna és szürke betöltésű régészeti jelenségek foltjai. Az út bal oldala mellett 6, az út jobb oldala mellett pedig 5 gödröt és cölöphelyet tártunk fel. Közülük kiemelkedik egy szűk szájú, az alja felé bővülő méhkas alakú verem. Ennek alján két nyúl csontvázára bukkantunk. A nagyobb, megtermett, bak nyúl 1,5 év körüli volt. Ez a gödör fenekének Ny-i felén, bal oldalára fordítva, arccal É felé feküdt. A másik, egy kisebb, 1 év körüli nyúl, a bak mellett, attól K-re volt, feje D felé nézett. Míg a bak váza ép, addig az utóbbit a későbbi korok rágcsgálói erősen megbolygatták.

Az objektumok a rézkori Balaton-Lasinja kultúra és a bronzkor idejére keltezhetőek.

A mostani régészeti megfigyelés alkalmával világossá vált, hogy a lelőhely kiterjedése Ny-i irányba nagyobb az eddig ismerteknél. A leletmentést és dokumentálást a szakfelügyelet keretén belül elvégeztük.

A geodéziai felmérést a MNM NÖK II. sz. Regionális Iroda múzeumi geodétái, Földi Áron és Kovács Zoltán végezték. A leletanyagot az Archeolore Kft. restaurálta.

Munkatárs: Spolár Erika muzeológus asszisztens.

TOKAI ZITA MÁRIA

357. Tiszabездéd határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Sza, Á, Kö, Ú**

2011. április 19-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum dolgozói terepbejárást végeztek a Záhony térség belső közúti infra-